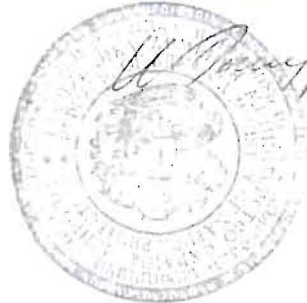

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
«**ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ**
ՆԱԽԱՐԱՐ

Ա. ՄԻՆԱՍՅԱՆ

«23» 03 2017թ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 27

Ձեռնարկողը՝

«ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐ» ՍՊԸ
«Շիրակի մարզ, Կառնուր համայնք»

Գործունեությունը՝

Կամոյի դացիության փուֆի հանքավայրի ընդլայնման արդյունահանման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն
«Շիրակի մարզ»

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն՝

Վ. Սահակյան

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

թիվ ԲՓ 27

« 23 » 03 2017թ.

ՀՀ Շիրակի մարզի Կամոյի դացիտային տուֆի հանքավայրի ընդլայնման արդյունահանման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն

Ձեռնարկող՝	<<ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐ>> ՍՊԸ
Ներկայացված նյութեր՝	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվություն և կից փաստաթղթեր
Գործունեության կատեգորիա՝	«Ա»
Տեղադրման վայրը՝	ՀՀ Շիրակի մարզ

Կամոյի դացիտային տուֆի հանքավայրը գտնվում է ՀՀ Շիրակի մարզում, Կառնուտ գյուղից 4.0կմ դեպի հյուսիս-արևելք:

Հանքավայրը փաստացի շահագործվում է «ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐ» ՍՊԸ կողմից թիվ 294 ընդերքօգտագործման իրավունքի սահմաններում: Ընկերությունը նախատեսում է կատարել ընդերքի տեղամասի ընդլայնում և ընդերքօգտագործման իրավունքի ժամկետի երկարաձգում:

Հանքավայրի շրջանի կլիման խիստ ցամաքային է: Շրջանը բնութագրվում է չոր, շոգ երկարատև ամառով և ցուրտ ձմեռով:

Օդի ջերմաստիճանը ամռանը հասնում է մինչև +30.8°C (միջինը 24-28°C), հունվար ամսին իջնում է -30°C (միջինը -8-10°C): Չմռանը ձյան ծածկույթը հասնում է մինչև 35.0-45.0սմ: Մթնոլորտային տեղումների տարեկան միջին քանակը կազմում է 500.0-600.0մմ:

Դացիտային տուֆերի այս պաշարները հեղինակային մեծություններով, B կարգով, 375.5հազ.մ³ քանակով հաստատվել են ՕՀԴԳ 2004թ. դեկտեմբերի 24-ի թիվ 46 որոշումով:

Բլոկների ելքը տուֆային զանգվածից ընդունված է 35%:

Հաստատված պաշարները համապատասխանում են երեսապատման քարերին (ԳՈՍՍ 9479-98) ներկայացվող պահանջներին: Ընկերության կողմից մարվել է 5179մ³ պաշար: Պաշարների մնացորդը կազմում է 370321մ³:

Հանքավայրի լեռնատեխնիկական պայմանները կանխորոշում են նրա հետագա շահագործումը նույնպես իրականացնել բաց լեռնային աշխատանքներով:

Լեռնային աշխատանքները նախատեսվում է իրականացնել վերևից-ներքև 2.5մ բարձրությամբ հանքաստիճաններով:

Վերջնական եզրագծում աստիճանները մարվում են 2-ը մեկ 5մ բարձրությամբ, 2մ լայնությամբ բերմաներով:

Նախագծված բացահանքը վերջնական դիրքում ունի հետևյալ պարամետրերը.

- առավելագույն երկարությունը – 145.0մ;
- առավելագույն լայնությունը – 105.0մ;
- մշակման խորությունը – 46.0մ;
- բացահանքի կողմից օտարվող մակերեսը – 0.97հա
- արտաքին լցակույտի կողմից օտարվող մակերեսը – 0.78հա

Ապրիլյան 23 11:00 րոպե

[Handwritten signature]

Դացիտային տուֆերի արդյունահանման ժամանակ նախագծային կորուստները պայմանավորված են ԳՈՍՏ 9478-84-ի պահանջներին համապատասխանող բլոկների ստացման տեխնոլոգիայով: Այդ կորուստները որոշված են 2 խմբի:

1. Ըստ լեռնատեխնիկական պայմանների (կախված են օգտակար հանածոյի եզրագծի բարդության աստիճանից): Դրանք բնամասերի տեսքով մնում են բացահանքի կողերում և հատակում՝ ընդամենը 7.6%:

2. Շահագործական կորուստներ: Տվյալ դեպքում նրանք կանխորոշում են արդյունահանման տեխնոլոգիայով (կապված տուֆերի տանիքը մաքրելու և հարթեցնելու հետ): Այդ կորուստները տվյալ հանքավայրի պայմանների համար կազմում են 0.9%:

3. Կանոյի դացիտային տուֆերի հանքավայրի հանքարդյունահանման տարեկան ծավալը վերցված է համաձայն տրված տեխնիկական առաջադրանքի և կազմում է 6.0 հազ.մ³ տուֆային զանգված արդյունահանվող պաշար:

Բացահանքը փաստացի բացված է: Հետագա բնականոն աշխատանքի համար նախատեսվում է մոտեցող ճանապարհների և հանքախորշերի կարգաբերում:

Կանոյի դացիտային տուֆերի հանքավայրի շահագործումը իրականացվելու է միակողմանի ընդլայնական խորացող մշակման համակարգով, մակաբացման ապարները դեպի արտաքին լցակույտեր տեղափոխումով:

Ընդունված մշակման համակարգի տարրերն են.

- հանքաստիճանի բարձրությունը՝
ա/ աշխատանքայինը - 2.5մ,
բ/ մարվողինը - 5.0մ,
- հանքաստիճանի թեքման անկյունը՝ 90°,
- բացահանքի կողի թեքման անկյունը - 35°,
- անվտանգության բերմային լայնությունը - 2.0մ,
- աշխատանքային հրապարակի լայնությունը - 20.0մ,
- աշխատանքային ճակատի երկարությունը - 90.0մ:

Բացահանքի եզրագծում մակաբացման ապարները ներկայացված են ալյուվիալ-պրոլյուվիալ առաջացումներով և հողմնահարված տուֆերով (փուշտային շերտ):

- Մակաբացման ապարները հեռացվելու են TO-25 մակնիշի միաշերտի անիվային բարձիչի, ДЗ-171.1 մակնիշի բուլդոզերի և КрА3-256Б (КамА3-5511) մակնիշի ավտոինքնաթափի լեռնատրանսպորտային համալիրի կիրառմամբ: Մակաբացման ապարները տեղափոխվելու են դեպի արտաքին լցակույտեր, որոնք նախատեսվում են հանքավայրի արևելյան մասում 49110մ³ ծավալով, այդ թվում 7366մ³ ժամանակակից առաջացումներ և 41743մ³ ճաքճքված տուֆեր /փուշտա/:
- ժամանակակից առաջացումներն հետագայում օգտագործվելու են լեռնային աշխատանքների պատճառով խախտված հողատարածությունների լեռնատեխնիկական վերականգնման համար:

Միաքարի առանձնացումը տուֆային զանգվածից նախատեսվում է կատարել հորատանքային եղանակով՝ բացառելով պայթեցումները:

Սեպանցքերի հորատումը d=40մմ տրամագծով նախատեսվում է ՈՌ-50ББ մակնիշի հորատման մուրճերով:

Բլոկների բարձունքը հանքխորշից մինչև 15.0կմ հեռավորության վրա դեպի շտկամշակման վայրը նախատեսվում է կատարել ДЗ-171.1 մակնիշի բուլդոզերի օգնությամբ:

Շտկամշակված բլոկների բարձունքը КрА3-256Б մակնիշի 12.0տ բեռնատարողությամբ ավտոինքնաթափի մեջ կատարվում է КС-3577 մակնիշի 12.5տ բեռնատարողությամբ ավտոկռունկի միջոցով: Բլոկները բարձվելու և տեղափոխվելու են բացահանքից 4.0կմ հեռավորության վրա գտնվող քարամշակման արտադրամաս, որտեղ նրանց բեռնաթափումը կարող է իրականացվել նույնատիպ ավտոկռունկով:

Տուֆային զանգվածից բլոկների արդյունահանման ժամանակ առաջացած թափոնների (3200մ³/տարի կամ 15.4մ³/հերթ ծավալով) ДЗ-171.1 մակնիշի բուլդոզերով կուտակվելու են աշխատանքային հորիզոններում, այնուհետև կուտակված թափոնները 1.5 մ³ շերտի

տարողությամբ TO-25 մակնիշի անհիվային բարձիչով բարձվելու են KpA3-256B մակնիշի ավտոինքնաթափը և տեղափոխվելու են դեպի արտաքին լվակույտ:

Շտկամշակված բլոկների տեղափոխումը մինչև քարամշակման արտադրամաս, ինչպես նաև արտադրական թափոնների տեղափոխումը մինչև արտաքին լցակույտ նախատեսվում է KpA3-256B մակնիշի ավտոինքնաթափերով:

Ինչպես արդեն նշվել է մակաբացման ապարները իրենցից ներկայացնում են այլուվիալ-դելյուվիալառաջացումներ 7363մ³ և խիստ ճաքճքված տուֆեր 41743մ³ ծավալով՝ ընդամենը 49110մ³: Այդ ապարները հեռացվում են դեպի արտաքին լցակույտ տեղադրված բացահանքի արևելյան մասում:

Շահագործման առաջին երեք տարվա ընթացքում առաջացած արտադրական թափոնները 11700մ³ ընդհանուր ծավալով նույնպես տեղադրվելու են նշված արտաքին լցակույտում: Երեք տարվա ընթացքում նախատեսվում է արտադրական թափոնների գնահատումը որպես խճի հումք:

Արտաքին լցակույտի վերևի հարթակի մակերեսը կազմում է 0.78հա, ընդհանուր մակերեսը 1.1հա: Շեպի թեքման անկյունը 33°: Լցակույտի առավելագույն բարձրությունը 17.5մ:

Լցակույտում միասին տեղադրվում են խիստ ճաքճքված տուֆերը և արտադրական թափոնները, որոնց վրա փռվում են ժամանակակից առաջացումները և հարթեցվում:

Բացահանքի մատակարարումը տեխնիկական ջրով կատարվում է հորատման աշխատանքների ժամանակ փոշենստեցման, աշխատանքային հրապարակների, ավտոճանապարհների և լցակույտերի ջրման նպատակով:

Տեխնիկական ջրամատակարարումը իրականացվում է KO-002 մակնիշի ջրցան - լվացող մեքենայով:

Խմելու ջրի մատակարարումը կատարվում է ջրի կցիչ ցիստեռնով:

Ըստ հանքավայրի հիդրոերկրաբանական տվյալների գետնաջրերը բացահանքի տարածքում բացակայում են: Այդ իսկ պատճառով Կամոյի դացիտային տուֆերի հանքավայրի պայմաններում ջրհեռացնող կառուցվածքներ չեն նախատեսվում:

Անմիջապես բացահանքի տարածքը թափվող մթնոլորտային տեղումները հեռանում են ինքնահոս կերպով:

Բացահանքի շահագործման աշխատանքների ավարտից հետո կատարվում է լեռնային աշխատանքների հետևանքով խախտված հողերի լեռնատեխնիկական վերականգնումը:

Սույն նախագծով նախատեսվում է վերակազմել բացահանքի հատակը 0.97հա և լցակույտի մակերևույթը 0.78հա մակերեսներով: Ընդամենը 1.75հա: ժամանակակից առաջացումները 0.42մ հզորության շերտով փռվում են բացահանքի հատակին և լցակույտի մակերևույթին և հարթեցվում բուլդոզերի օգնությամբ:

Աշխատանքների կատարման հաշվարկային ընդհանուր տևողությունը 1.0 ամիս է: Շահագործման ընթացքում արտաքին լցակույտից ներբացահանքային տարածություն է տեղափոխվում բուսահողի մի մասը 4083մ³ ծավալով: Բուսահողի մյուս մասը (3284մ³) փռվում է լցակույտի մակերևույթին: Ռեկուլտիվացիոն աշխատանքների իրականացման համար նախատեսված է 1108.05 հազ. դրամ:

Հանքարդյունահանման աշխատանքների անվտանգությունն ապահովվելու նպատակով նախատեսվում է իրականացնել անվտանգության տեխնիկական իրահանգի բոլոր պահանջները: Տարածքում չեն հայտնաբերվել ՀՀ բույսերի և կենդանիների Կարմիր գրքում գրանցված տեսակներ:

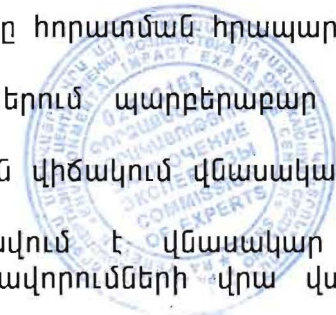
Նախատեսվող աշխատանքների իրականացման ընթացքում շրջակա միջավայրը աղտոտվածությունից զերծ պահելու նպատակով նախատեսվում է կիրառել բնապահպանական հետևյալ միջոցառումները.

Պարբերաբար հսկել մթնոլորտային օդի մաքրությունը հորատման հրապարակներում, ավտոճանապարհների վրա

Փոշեզրկման նպատակով աշխատանքային գոտիներում պարբերաբար կատարել ջրցանում,

Օգտագործվող ագրեգատները աշխատեցնել սարքին վիճակում վնասակար գազերի գերնորմատիվային արտանետումները բացառելու համար:

Մեքենաների աշխատանքի ժամանակ նախատեսվում է վնասակար նյութերի արտանետումների քանակը փոքրացնելու համար սարքավորումների վրա վտանգավոր

Այս փուլի չեզոքացուցիչների տեղադրում: Ինչպես նաև հետևել որպեսզի մեխանիզմի աշխատանքի ժամանակ վառելիքի և քսայուղերի արտահոսք տեղի չունենա:

ԵԶՐԱՅԱՆԳՈՒՄ

Այսպիսով հանքարդյունահանման աշխատանքների իրականացման ընթացքում հնարավոր ազդեցությունը շրջակա միջավայրի բոլոր բաղադրիչների վրա թույլատրելի նորմայի սահմաններում է:

Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով իրականացվել են հանրային քննարկումներ, որոնց ընթացքում տեղական ինքնակառավարման մարմինները և հասարակայնությունը հավանություն են տվել նախագծի իրականացմանը: Փորձաքննական գործընթացին մասնակցել են ՀՀ բնապահպանության նախարարության ստորաբաժանումները:

Փորձաքննական պահանջներ

1. Մինչ գործունեության իրականացումն անհրաժեշտ է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ստանալ համապատասխան համաձայնություններ և թույլտվություններ:

2. Հանքարդյունահանման աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է պարբերաբար իրականացնել շրջակա միջավայրի բաղադրիչների (ջուր, օդ, հող և այլն) մոնիթորինգ, կազմել հետևախազձային վերլուծության ծրագիր, ինչը պետք է հասանելի լինի պետական շահագրգիռ մարմիններին և հասարակայնությանը: Անհրաժեշտության դեպքում նախատեսել շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նվազեցմանն ու բացառմանն ուղղված լրացուցիչ միջոցառումներ:

3. Առաջացած շինարարի (կենցաղային արբի), հեռացումն անհրաժեշտ է իրականացնել ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

<<ՎԱՐԴԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐ>> ՍՊԸ-ի կողմից ներկայացված ՀՀ Շիրակի մարզի Կանոյի դացիտային տուֆի հանքավայրի ընդլայնման արդյունահանման շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն, վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

Մասնագետ

Զ. Զուռնայան